

Jiráskův Hronov

Národní přehlídka amatérských divadelních souborů, 47. Jiráskův Hronov

NA PROTEST

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU KSČ,
MK ČSR, ODDĚLENÍ ZUČ,
VELVYSLANECTVÍ USA

My, členové přípravného výboru 47. Jiráskova Hronova, pracovníci ústřední poroty a všichni divadelní amatéři, kteří jsme navštívili národní přehlídku amatérských divadelních souborů, vyjadřujeme ostrý protest namířený proti úmyslům americké vlády zavést do výroby novou ničivou zbraň, neutronovou bombu, a dokonce ji použít jako součást výzbroje západních imperialistických armád.

Sešli jsme se na slavnosti amatérského divadla, která je programovým vyjádřením lásky k životu, odporu k válce, strašlivé ve všech podobách. Naše celoživotní práce slouží pokroku, tvorbě hodnot socialismu a míru. Jsme přesvědčeni, že pokrokové síly na celém světě spojí své hlasy v jeden, aby stejně jako my ostře protestovaly proti politice americké vlády, která je v přímém rozporu se zněním Helsinského protokolu. Neutronová bomba je popřením všech závazků vyplývajících z helsinských i bělehradských jednání, je krokem k obnovení procesu studené války, je antihumánním činem, zotržujícím mezinárodní napětí.

My všichni chceme v klidu a míru pracovat, podílet se na tvorbě nových hodnot, přispívat rozvoji amatérského divadelního umění a celé kultury, kterou před námi spoluvytvářely celé generace.



Snímek z inscenace hry Jána Soloviče Zlatý déšť, kterou v odpoledním a večerním představení uvidíme v provedení kolektivu Podtatranského divadla, stále amatérské scény ve Spišské Nové Vsi.

DNES OČEKÁVÁME NÁVŠTĚVU MINISTRA KULTURY ČSR Dr. MILANA KLUSÁKA, JEHOŽ BUDE DOPROVÁZET NÁM. MINISTRA KULTURY Dr. JOSEF ŠVAGERA. VZÁCNÍ HOSTÉ SE ZÚČASTNÍ ZÁVĚREČ. HODNOCENÍ POROTY A SAMOZŘEJMĚ I SLAVNOSTNÍHO UKONČENÍ LETOŠNÍHO HRONOVSKÉHO FESTIVALU.

9.7.77



JÁN SOLOVIČ

Triätyřicetiletý zvolenský rodák, absolvent VŠMU v Bratislavě (1958) a v současné době také poslanec Slovenské národní rady, tajemník Svazu slovenských dramatických umělců, divadelní, rozhlasový a televizní dramatik, zasloužilý umělec Ján Solovič, laureát Státní ceny Klementa Gottwalda patří mezi současné slovenské nejčastěji inscenované autory.

Mezi významné a společensky angažované tvůrce slovenské literatury jej zařadila televizní hra „Pólnoc bude o päť minút“. Na scénu Slovenského národního divadla přichází v době, kdy původní slovenská dramatika stojí ve středu zájmu divadla i obecnosti. Ve své tvorbě se soustřeďuje na prostředí prostých lidí, jejichž problémy a charaktery zobrazuje v úzkém sepětí s objektivní společensko-historickou skutečností.

Kromě hrv „Zobrácke dobrodružstvo“, kterou jsme v loňském roce měli možnost vidět na Jiráskově Hronově v podání jednoho ze slovenských souborů, jsou často uváděny hry jeho volné trilogie o osudech rodiny Benedikových „Meridián“, „Strieborný jaguár“ a nyní nedávno napsaný „Zlatý dážď“ (uvidíme jej v podání divadelního souboru ze Spišské Nové Vsi), v nichž se zabývá otázkou cti, problémy protekce, úplatkářství a „podfuků“. Solovičovou doménou je skutečnost, že se nebojí dotýkat některých současných, silně ožehavých problémů.

Je autorem scénáře „Dost dobrí chlapi“, který byl v roce 1972 oceněn na MFF v Karlových Varech. Z posledních let mají televizní diváci jistě na paměti úspěšný seriál „Straty a nálezy“. Studenti VŠMU v Bratislavě navíc znají Jána Soloviče také z jeho výuky filmové a televizní dramaturgie.

JULIUS EDLIS:

Kdež jest, Abele, bratr tvůj

O inscenaci hry J. Edlise Kdež jest, Abele, bratr tvůj bychom měli hovořit jako o jedné z celého souboru hodnot, k nimž letošní 47. ročník Jiráskova Hronova směřoval úsilím amatérských divadelních souborů: objevit pro svou práci nosné a společensky závažné téma. Edlisova hra je toho druhu dramatických textů, které mají ve své výsledné inscenační podobě v plném rozsahu rozkrýt téma životů, do nichž někde uprostřed zasáhla svým vlivem válka — téma vnitřního konfliktu zrahy a současně vědomí odpovědnosti za činy své i za činy druhých v mezní situaci, odpovědnosti k mladé generaci. Tedy opět jedna z divadelních her, které kladou na inscenátory nevsedně vysoké nároky, opírající se nejen o významovou složku textu, ale i o téměř „scenáristickou“ strukturu celé hry. V tom je obsažena její problematičnost, stejně jako v metodě rekonstrukcí situací dávno minulých, přesto však pro oba protagonisty stále živých, ačkoli pro každého z nich ze zcela jiného důvodu — rámec přímořské rekreace s její typickou atmosférou je orientujícím prostředím v němž struna krutosti návrátů zpět, v logice příběhů naprosto nutných, krutosti zrahy a zejména pak nezbytnosti vyrovnat ji čestně, to především zaznívá o to silněji.

Divadelní soubor Braník Obvodního kulturního a vzdělávacího střediska v Praze 4 měl snahu směřující k nalezení divadelnosti textu, usiloval také o práci s použitím nekonvenčních režijních hereckých prostředků. Nakolik se mu podařilo otevřít prostor humánním myšlenkám Edlisovy hry, je obsaženo v odpovědi na dvojí stylové pojetí hereckých akcí, v rekonstrukcích minulosti a v přítomnosti v níž příběh logicky vyúsťuje. Zatímco rovina rekonstrukcí byla postižena technikou herectví autentického realistického typu, ve druhé rovině šlo souboru o zcela jiný druh charakterizace postav, jejich psychologizaci. Je zřejmé, že nastaly rozpory v rytmizování inscenace, ale také ve stylu provedení, což působilo na celkovou rozvleklost představení, přitom však i na možnosti položení základních otázek, obsažených v Edlisově textu, které jen zřídka šly přes rampu, třebaže nedošlo ke zkreslení základní myšlenky hry, naopak bylo patrné úsilí o jejich zvýraznění. Základem problémů je dramaturgicko režijní příprava, která se měla patrně ubírat poněkud odlišným směrem, vycházejíc z faktu, že jde o ten typ dramatického textu, který klade abstraktní otázku, kterou později konkretizuje v dramatické situaci. Soubor usiloval o nalezení cesty směřující ke zdivadelnění předlohy: vystává však oázka, zda právě použitý způsob je inscenačně nosný.

Scénografická koncepce naznačovala, že režisér v dohodě s výtvarníkem reprodukoval nedostatky divadelnosti textu. Ve scénografickém řešení je ovšem potencionálně obsaženo ztvárnění retrospektivních scén.

— ek — ag —



Páteční diskusní klub doc. dr. Jana Čisáře se nikterak nevy-mykal z pout tradice. Na před-sedu poroty čekala třída, zaplněná více než do posledního místa. I přes tuto hroznou sílu diskusektivního davu se zde však dalo dýchat lépe než např. v klubu rež. Mihuly a prof. Trapla, kde nikotinové výpary vytvořily z místnosti plynovou komoru. Na programu byla tentokrát diskuse o inscenacích „Válka vypukne po přestávce“ [O. Daněk] a „Silvestr“ [J. Jílek].

V případě první z těchto her vyplynula z diskuse otázka, jaké vůbec zaujmout stanovisko ke hře jako takové. Názory se scházely nejrozumnější: od bezvý-

KLUBY POTŘETÍ

hradně nadšených až po zcela odsuzujících. Problém samotné náplně hry, její hlavní myšlenky natolik zaujal plénum, že se diskusní příspěvky dotýkaly režie, scény a hereckých výkonů jen zřídka.

Také u Jílkovy hry „Silvestr“ se diskutovalo mnoho o jejím obsahu, ale tentokrát již v těsné souvislosti se čtvrtetní inscenací. Ze všech diskusních příspěvků vyznělo negativní hodnocení této inscenace, ať již se to týkalo režie, scény, obsazení herců do jednotlivých rolí nebo dramaturgického zá-sahu. Také zde padla (podle slov doc. Čisáře) již tradiční otázka, co dělá toto představení na Jiráskově Hronově.

Diskusní kluby splnily bezpochyby svou úlohu: zprostředkovaly styk diváků se členy poroty, popř. i se členy jednotlivých souborů, které zde měly možnost vysvětlit své pojetí hry. Přispěly významnou měrou k příjemné atmosféře Jiráskova Hronova.

— im —



Potřetí a bohužel letos (nepočítaje dnešní společný závěr všech tříd) naposledy se v pátek setkali všichni zájemci o divadlo v jednotlivých diskusních klubech, aby pod vedením svých lektorů — porotců pohovořili o vysokolibeňské inscenaci Daňkovy hry Válka vypukne po přestávce a kojetínské inscenaci Jílkova Silvestra. Od půl deváté se po školním scho-dišti začaly trousit dychtivé postavičky, aby se jim podařilo vybojovat židli a místo právě v tom diskusním klubu, který si oblíbily.

Zaplněná třída, v níž „královali“ společně František Štěpánek s Ivanem Zmatlíkem, dychtivě očekávala tradiční úvodní Štěpánkovo slovo. Nepřišlo. Pro změnu přišlo vyvolání známých diskutérů, kteří se osvědčili v [Dokončení na str. 3]

Na odchodnou

I když je plán závaznou směrnicí pro činnost, teprve skutečný výsledek dává přesný obraz o vykonané práci. Svaz českých divadelních ochotníků záměrně položil zakončení 1. ročníku Scénografické školy do Hronova, protože se to z mnoha důvodů jevílo jako vhodné. Požádal tedy Přípravný výbor 47. JH, aby byl závěrečný třídní seminář školy zařazen do koncepce přehlídky. Přípravný výbor žádosti vyhověl; už před zahájením 47. JH bylo známo, že dává škole k dispozici potřebné prostory.

Dnes je již první ročník školy definitivně skončen — ve středu provedli posluchači v týmech hodnocení zhlédnutého představení jako součást zkoušek, jejichž výsledek je rozhodující pro pokračování ve studiu. Pořadatelé školy mají tedy možnost zhodnotit jak celý ročník školy, tak průběh závěrečného semináře zde v Hronově. Podrobný rozbor nemůže být samozřejmě improvizován. Ale hned, okamžitě je možno říci, zda byla akce úspěšná.

Ano, seminář Scénografické školy SČDO na 47. JH proběhl úspěšně a splnil dokonale záměry pořadatelů. Nebylo to jen proto, že ze strany organizátorů předcházela pečlivá příprava, že seminář vedli vynikající odborníci, že posluchači i v tomto semináři projevovali o práci veliký zájem. Bylo to také proto, že organizační chod semináře byl zajištěn tak, že škola měla bez časového omezení k dispozici prostory potřebné k výuce. Pro zdárný výsledok byla významná také publicita, kterou zajistil především hronovský zpravodaj.

I když si myšlenka scénografické školy a její úroveň podporu uistě zaslouží, nebylo samozřejmé, že se jí této podpory skutečně dostane. Vedení školy a ústřední výbor SČDO výsoce hodnotí podíl organizátorů 47. JH, reprezentovaných přípravným výborem, a chce touto cestou poděkovat za kladný postoj, který všichni osvědčili.

Letošní dobrá zkušenost jen potvrzuje správnost zařazení závěrečných seminářů Scénografické školy SČDO do rámce Jiráskova Hronova. Druhý i třetí ročník (a tím i celá škola) budou tedy končit opět v Hronově. A SČDO nabízí organizátorům jubilejního 50. JH, že zajistí výstavu z prací amatérských scénografů, absolventů škol. Chce tímto praktickým činem prokázat, že bude vždy a všude podle svých možností přispívat k rozvoji amatérského divadla.

Dr. Milan Kyška



Rozhovor při šálku kávy

Soudruh Tomáš Milička z Uherského Brodu, nositel zlatého Tylova odznaku a předseda okresního sboru pro divadlo.

V kartotéce KPJH jsme si přečetli, že letošní Hronov je pro Vás Hronovem jubilejním. Čím Vás Hronov přitahuje, láká a co Vám přináší, že se sem vracíte jako se vrací ptáci do rodného hnízda?

„Letos jsem na Hronově po třicáté. Není fráze, že jsem se do kraje Jiráska a Němcové zamiloval. Jako ti, kteří mne do něho poprvé přivedli a kteří si stejně jako já nedovedou počátek svého představit jinak. Je pro mne velkým „randesvous“ s přáteli, kteří se chléjí stále učit dělat divadlo kvalitněji, zasvěceněji, nověji — zkrátka lépe. Přináší mně tedy možnost poznání, výměny zkušeností v nekonečných debatách a diskusích, učí mne vážit si práce jiných a obdivovat se jejich vytrvalosti, vynalézavosti a nadšení. Dodává mně chuť a sílu pracovat v ochotnickém divadle dál... A bolestně trpím, když se s tím či oním už na Hronově nesetkám...“

Jak veliký rozdíl mezi prvním festivalem roku 1947, kdy jste byl v Hronově poprvé a Hronovem dnešním?

„Rozdíl tu je. Nemyslím, že by dnešní účastníci přijížděli na Hronov s menším nadšením, že by nynější diskuse postrádaly takovou vášeň a zaujetí jako ty před třiceti lety. Zdá se mně však, že jsme přijížděli pokorněji naslouchat a vysoko jsme oceňovali přítomnost například Zdeňka Nejedlého, Drahoše Želenského, Františka Kubra, A. M. Brousilu, Andreje Bagára a řady dalších, kteří projevovali svůj hluboký a upřímný vztah k ochotnické práci a dovedli ji ocenit. Markantní je rozdíl v umělecké úrovni souborů, které zde hrají; podstatně se zvýšil podíl spolupráce profesionálních divadelních pracovníků, jejichž pomoc přinesla vyšší kvalitu inscenačních provedení. Dramaturgické zaměření celého festivalu je politicky angažovanější a společensky cílevědomější. Lásku k divadlu zůstala stejná...“

Z inscenace hostujícího souboru Hvězdoslav při Podtatranském divadle, Stálé scéně, Spišská Nová Ves, který nastudoval třetí část volné trilogie Jána Šoloviče Zlatý dešť.



(Dokončení ze str. 2)

především polemikách. Nezklamali ani tentokrát a tak se rozvinula zajímavá diskuse týkající se nejasného režijního výkladu hry (a toho, čím je způsoben), kterou soudruh Štěpánek posléze shrnul. Konstatoval, že

KLUBY POTŘETÍ

všechno napsané autorem ve hře má svoji funkci, ale musí být rovnocenně realizováno, aby bylo sdělné a vyhnulo se eventuálnímu zkreslení smyslu hry.

Diskuse o inscenaci Jílkova Silvestra byla zahájena vyvoláním Jarmily Černíkové, která okamžitě nastínila základní problém kojetínské inscenace; František Štěpánek jej pak rozvinul: šlo o nevhodnost typového obsazení této inscenace (a tím i nežádoucí posun v jejím významu) a o obecně platnou důležitost dobrého typového obsazení vůbec. Protože vhodné typové obsazení rolí musí nutně být prvním tvůrčím počinem režiséra na připravované inscenaci.

Plánovaná dramaturgie

Několik otázek jsme položili režisérovi divadelního souboru Slánské scény při ZK ROH Slánský s. K. Vidimskému a zde jsou jeho odpovědi:

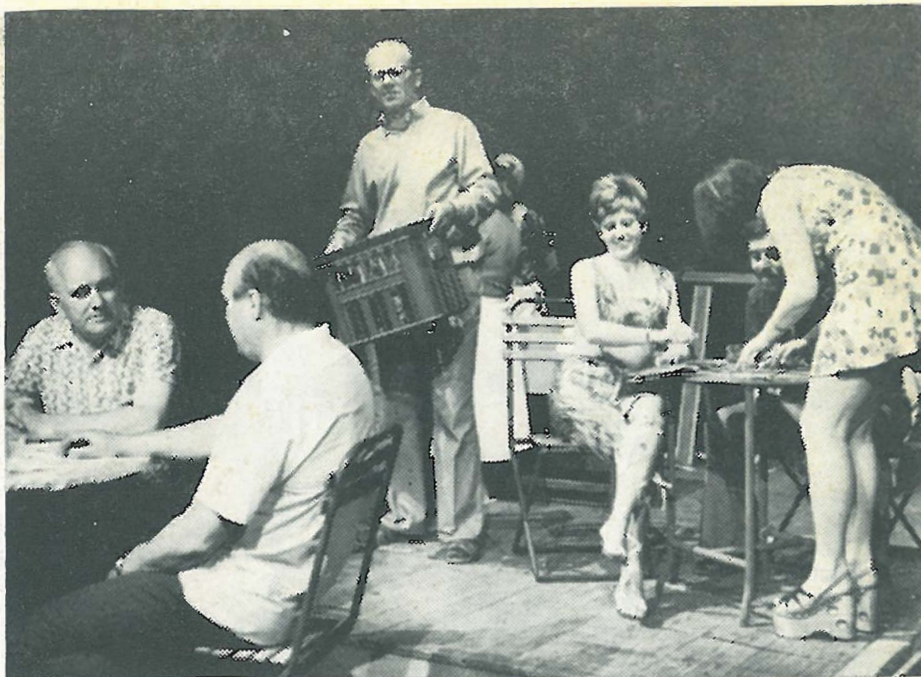
„Náš soubor se probojoval mezi soubory krajské sledované v roce 1970, od toho roku se také datují kontakty, přesahující rámec okresu. Nejraději vzpomínáme na rok 1973, to jsme uváděli Brechtovu Matku. Ale nestěžujeme si ani letošní sezónu, protože jsme byli vybráni se hrou Oubrama Nováka Vodník Mařenka na národní přehlídku do Ostravy. S ní vystoupíme rovněž v Žebráku na přehlídce stoletých souborů (v letošním roce jsme dovršili 104 let). Hru režíruji já a musím říci, že za mnohé vděčím s. Wagnerovi z DEFB Praha, v jehož režii jsem nejen hrál, ale po tři roky, kdy u nás hostoval, jsem s ním spolupracoval jako jeho asistent. Byli jsme si již tenkrát vědomi, že profesionální pomoc pro soubor není jediným východiskem. Učil jsem se tedy u s. Wagnera, absovoval jsem též na Lidové konzervatoři KKS Středočeského kraje obor režie — ale na svou první samostatnou režii — byla to pohádka J. Beneše O Honzovi a princezně Zlatovlásce — raději zapomínám; vždyť já, sám začátečník, jsem ji studoval s převážně rovněž začátečníky. Ale i z toho jsem se poučil. Další naše souborová zkušenost se datuje z poslední doby, kdy jsme studovali hru J. Venclíka Šťastná rodina, a to v jeho režii. Měli jsme možnost nahlédnout do jeho tvůrčí dílny při práci s textem.

Do Hronova jezdíme pravidelně a velmi rádi — vynechat diskusní klub je pro nás nemyslitelné. Také velmi oceňujeme Klub mladých, a pokud se na nás dostane, vysíláme tam naše mladé.

Pokud se týká dramaturgické práce v souborech, chci říci, že nám v ní nesmírně pomáhají dramaturgické semináře, pořádané 2—3krát ročně naším KKS, které vede s. Černíková. Ta zná hry, zná i nás, soubory a její rady jsou opravdu cenné. Snažíme se teď právě poslechnout její rady, protože znovu a opět — naposledy na srazu Středočechů zde v Hronově — zdůrazňuje nutnost dlouhodobého dramaturgického plánování v souborech.

Na podzim začneme studovat sktovku A. Ujanského Na železniční zastávce, se kterou vystoupíme spolu s Lužeckým smyčcovým kvartetem na slavnostním večeru k oslavám VŘSR, pořádaném naším závodním klubem.“

— es —



Divadlo je prastaré umění. Vládlo po tisíceletí suverénně společně s hudbou, poezií, tancem, malířstvím a sochařstvím jako jejich rovnocenný, v některých dobách dokonce nadřazený, druh. Byly též doby, kdy vyvstala řada pochyb, neukázně-li se toto prastaré umění přece jen primitivním pro složitou dobu, mohou-li stále ještě ta prkna jeviště znamenat svět. A zůstane-li ten tisíciletý kapitál — to jest živý člověk ve scénograficky pojednaném prostoru — ještě kapitálem ve věku strojů dokonalejších než on, ve věku barevné televize. Zůstal a zůstane. Lidé z divadla neutekli, naopak ti, kteří se mu jen krátce zpro- nevěřili se nyní vrací do divadla nejen za živým hercem, ale také za živým hledištěm, kde zasednou se stovkami lidí společně, aby byli lépe připraveni na to, nechat si vnútit zážitek.

Tento silný, neopakovatelný a ničím nenahraditelný zážitek vzniká totiž opravdu jedině tehdy, dokázalo-li jeviště vyvinout takovou sílu, že sjednotilo tisíc různých lidí v hledišti, kde všichni jsou schopni pocítit víceméně totéž. To je konečně ono velké a silné kouzlo divadla. Herec, režisér, scénograf. Tři mocnosti, které tohoto kouzla jsou mocni. A aby byli mocni, musí vědět a umět. A vědet a umět je chtít poznávat, i když cesta za poznáním je dlouhá a náročná. Scénografická škola je jednou z cest za poznáním. 44 posluchačů scénografické školy má za sebou první ročník. Byl náročný a byl velmi obsažný. Osnova zahrnovala historické a teoretické otázky od antického divadla až po dnešní dobu. Lektorský sbor byl sestaven z odborníků na vysokoškolské úrovni. Všichni lektori si uvědomovali, že formují novou generaci amatérských scénografů, že vedou posluchače k osobitému a vlastního uměleckému citění, projevu a názoru, že připravují budoucnost amatérské scénografie. V prvním ročníku scénografické školy ÚV SČDO přednášeli doc. dr. Jan Čisář, Jiří Beneš, prof. Sylva Šimáčková, zasloužilý umělec arch. Oldřich Šimáček z Národního divadla, arch. Antonín Vorel, šéf výpravy Divadla brí Mrštík v Brně, arch. Zd. Pavel, výtvarník Městských divadel pražských, Walter Meluzin ze Svazu pracovníků v kultuře, Pavel Hora, inspektor uměl. techn. provozu Národního divadla, vedoucí osvětlovač Divadla brí Mrštík v Brně Václav Miller.

Miloš Honsa

JIRÁSKOV HRONOV, zpravodaj národní přehlídky amatérských divadelních souborů — číslo 9. 1977. Redakce: M. Marek, E. Slovák, A. Gasparičová. — Vydává Přípravný výbor 47. Jiráskova Hronova. — Vytiskly Východočeské tiskárny, provoz 13 Hronov 13. srpna 1977. — Povoleno VěKNV č. i. 228 kult 77 a. Cena 1,— Kčs.

VČERA

12. 8. PÁTEK

Dopoledne pokračovala práce diskusních klubů, v poledne jsme se rozloučili s divadelním souborem Hanácké scény z Kojetína, od 14 hodin se konala přednáška maďarského delegáta s. B. Benyika „Dílo A. Jiráskova v Maďarsku“ v Klubu Jiráskova divadla, dopoledne a večer uvedl divadelní soubor Braník OKD Praha 4 hru J. Edlise Kdež jest, Ábele bratr tvůj, odpoledne v sádech vystoupil dechový orchestr ZK Veba Machov, v 18.30 hod. jsme v Hronově uvítali divadelní soubor Podtatranského divadla ze Sp. Nové Vsi, v sádech se uskutečnilo večerní promítání filmu Mladá léta, ve 20 hodin zasedala odborná porota, od 21 hodin byla otevřena Slávie.

DNES

13. 8. SOBOTA

Od 9 hodin se konal společný hodnotící závěr účastníků Klubu v ZK MAJ Slávie, v 10 hodin se na MěstNV rozloučili zástupci města a přípravného výboru se zahraničními účastníky 47. JH, ve 12 hodin se konalo v malém sále divadla rozloučení se souborem Braník z Prahy. Soubor Podtatranského divadla bude brát hru J. Soloviče Zlatý déšť v 16 a v 19 hodin, porota se sejde ke svému závěrečnému jednání v 18.30 hodin. Za dobrého počasí se uskuteční v sádech ve 20.30 promítání filmu Jan Žižka. Ve 21 hod. bude v Jiráskově divadle slavnostní závěr 47. Jiráskova Hronova, Slávie otvírá ve 21 hod., ve 22 hod. bude rozloučení s divadelním souborem Podtatranského divadla na jejich besedě s patronem.

— es —